

в. Труд, стр.16-17
10 февруари 2012 г.

Даваме 350 млн. лв. за пенсиите на военни и МВР

Мишел Гутсузян

- Г-н Петков, експерти прогнозират, че заради застаряването на населението около 2030 г. хората ще трябва да се пенсионира на 70 години. Означава ли това, че сегашният пенсионен модел не е адекватен?

- Нарастването на средната продължителност на живота не може да е основание за извода, че разходопокривният модел е изчерпал своите възможности. Повишаването на възрастта за пенсиониране е неизбежно в далечно бъдеще, за да се приведе системата в съответствие с нарастващата продължителност на живота.

- Данните на НОИ показват, че от 100 000 души, които ще навършат пенсионна възраст през 2012 г., близо 60% отдавна са пенсионери. Повишаването на възрастта за пенсия ще промени ли това?

- Когато експертите на НОИ правеха разчети за финансовите ефекти от увеличаването на възрастта за пенсиониране от 2012 г., се оказа, че кохортата от българското население, която навършва пенсионна възраст през същата година, е вече "изтощена" - близо 60% вече получават някаква пенсия, било то инвалидна или за ранно пенсиониране. Това се потвърждава и от последните статистически данни, че 32,5% от новоотпуснатите лични пенсии за осигурителен стаж и възраст през 2011 г. са на хора, които не са навършили възрастта за пенсиониране. Те са се пенсионирали по параграф 4 (б. р. - работещи първа или втора категория труд) от Кодекса за социално осигуряване (КСО). Една от целите на по-строгите критерии за пенсия от началото на 2012 г. е да се увеличи ефективната възраст за пенсиониране, която за България е ниска. Друг е въпросът, че потенциалът за това е силно намален, тъй като голяма част от хората излизат в пенсия далеч преди общата възраст.

- С колко процента трябва да се увеличат осигуровките на полицаите и военните, за да покриват разходите за пенсии на бившите кадри на силовите ведомства?

- За да се случи това, осигурителната вноска за фонд "Пенсии" на военнослужещите трябва да бъде 36,6%, което е с около 16 процентни пункта повече от сегашния ѝ размер. Диспропорцията е толкова голяма не само заради ранното пенсиониране, но и заради това, че много военни отпреди прехода продължават да получават пенсиите си. Сега работещите в армията и службите са много по-малко заради промените в тези институции. Не е коректно да се твърди, че голямата диспропорция е само заради привилегията за значително по-ранното пенсиониране.

- Колко струва покриването на тази диспропорция?

- В бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2012 г. този разход е около 350 млн. лв. Това е разликата между планираните приходи от вноските на служителите на силовите ведомства и разходите за военните пенсионери. Ако се отчете вноската на държавата като осигурител, разликата ще бъде по-малка.

- Имаше опасения, че заради повишаването на стажа и възрастта ще има опашки пред НОИ от кандидат-пенсионери. Случи ли се подобно нещо?

- Всичко беше в рамките на нормалното активизиране на хората в края на годината. Броят на новите лични пенсии през 2011 г. е 92 842 и е с 5073 по-малък спрямо 2010 г. Сериозно е забавянето на темпа при пенсиите, отпуснати по чл. 69 (б. р. - военни и полицаи). През миналата година те са били 2517, което е с 1155 по-малко спрямо 2010 г. Трябва да се има предвид обаче, че пенсиите по подадените заявления в края на 2011 г. ще бъдат отпуснати през първите месеци на тази година и ще влязат в статистиката за първото тримесечие на 2012-а.

- По данни на статистиката хората с увреждания са 474 000, а НОИ плаща близо два пъти повече инвалидни пенсии. Защо има разминаване?

- Това е така, защото едно лице с увреждане получава средно по 2,1 инвалидни пенсии. Масово се получава лична инвалидна пенсия за общо заболяване и т. нар. социална инвалидна пенсия. В тези случаи се вземат 25% от размера на втората. Заради това броят на инвалидните пенсии приближава 900 000.

Половината от всички новоотпуснати лични пенсии на хора, които не са навършили пенсионна възраст, са инвалидни. Статистиката не е много по-различна от предишни години, макар че има лек ръст през 2011 г.

- Твърди се, че голяма част от тях са фалшиви. Как ще подобрите контрола?

- От началото на 2012 г. НОИ вече няма представители в експертните лекарски комисии, които определят загубената трудоспособност. За сметка на това се разшириха правомощията на медицинските комисии на института. Те вече ще разглеждат всички решения, на чиято база се отпускат инвалидни пенсии. Превантивна роля ще има и текстът в кодекса, в който се посочва, че лекарите в експертните комисии носят отговорност, ако с решенията си са нанесли вреди на Държавното обществено осигуряване.

- По този повод лекари вече предупредиха, че ще определят по-ниска степен на загубена работоспособност, защото се страхуват от глоби...

- Не мисля, че има такава реална опасност. Изрично е уточнено, че актове ще се съставят само в случаите, когато не е спазена нормативната уредба при издаването на експертното решение. Това изключва възможността за субективна преценка от органите на НОИ. Освен това имуществена отговорност на лекарите в ТЕЛК е имало и преди. Сега нещата се прецизират в полза на обществения интерес.

От 2008 г. до края на 2011 г. медицинските комисии на НОИ са проверили 306 322 експертни решения на ТЕЛК и НЕЛК. От тях са обжалвани 5912. При 993 случая основанийето за отпускане на пенсия за инвалидност е отпаднало, а при много други е намален процентът на трайно намалена работоспособност. За този 4-годишен период НОИ е съставил 553 ревизионни акта за начет на 875 лекари.

- Не смятате ли, че проблемът не е толкова в решенията на медицинската експертиза, а в документите, на чиято основа лекарите определят отпускането на инвалидна пенсия?

- Това е коренът на проблема. Решението до голяма степен трябва да се търси там.

- Обявихте, че последните промени в пенсионната система ще спестят 6 млрд. лв. до 2020 г. Как ще се случи това, при положение че предвидената икономия от 30 млн. лв. за 2012 г. ще бъде “изядена” от увеличението на минималната пенсия от 1 юни?

- Сумарно от целия пакет от промени в периода 2012-2020 г. очакваме 5,8 млрд. лв. икономия на разходи във фонд “Пенсии”. В действителност през тази година спестяването ще се неутрализира от увеличаването на минималната пенсия. Според прогнозата ни кумулативният ефект до 2020 г. само от увеличението на възрастта за пенсиониране ще е 660 млн. лв. Най-голямо спестяване би трябвало да се получи от промяната на формулата за индексирание на пенсиите. От 2013 г. то ще става само с темпа на инфлация. Разчетите ни са правени при постоянен годишен темп на растеж на инфлация след 2017 г. от 2%.

- През 2011 г. се отвори допълнителен недостиг в осигурителния бюджет. Има ли риск и през тази година да се стигне до дефицит, който не сте планирали?

- Направихме всичко възможно да минимизираме този риск. Планът за приходите от осигурителни вноски е съгласуван с Националната агенция за приходите, която ги събира.

- През 2012 г. за пореден път се удължи осигурителният период, върху който се изчисляват обезщетенията за безработица, болнични и майчински. Това няма ли да намали размера им?

- Не може да се отговори еднозначно. За тези, които назад във времето са се осигурявали върху по-висок доход, удължаването ще им донесе по-високо обезщетение. Данните за 2011 г., когато също имаше увеличение на периода, показват, че сумите за безработица и болнични не са намалели. Само средното дневно обезщетение за майчинство се е понижило с около 2 лв. Целта на тази мярка е по-тясното обвързване на периода на осигуряване на лицето и неговия осигурителен доход с размера и периода на получаване на обезщетенията.